

Buriad-Mongol YNEEN

BK(b)P-iin Buriad-Mongol Obkoomoi ba BMASRR-ei
Verxovno Soveedei Prezidiyme oorgan.

KOLXOOZUUDAI DOXOODIJI ZYBÖÖR XUBAAXA

Mynö, 1938 onoi xydöe aza-
an zilee eses bolzo baina. Ma-
ni kolxoozuud bolbol zilhee
byrli bexizeze, xygezze,
reentei negen xamta terenei
xood urgana. Eneen
erehee, kolxoozno yoodoi
bol ba kolxoozoi sçetovoodoi
bol ton jixe bolno.

Gazartariaalangai oorganuud-
surgahan, aradal daisad, troc-
is-buxaarinska ba nacionalis-
tandannuud holbol kolxoozuud-
sçetovoodsviin xeregiji xud-
uulxin ba kolxoozuudai do-
xoodiji bagadaxiin hedelge-
ydylii gargadag hen. Gebes,
anai aldarta soveed rezveed-
e xadaa ede buzar daisadiji
deheerens butasoxizo xaja-
an ba butasoxizosji baina.

Lenin—Stalinai aguu jixe
partii ba soveed pravitelstvo
bolbol kolxoozniguudai dunda-
a xydöegei sine intelligeen-
nuud—kolxoozuudai sçetovoo-
duudiji xymyzylyze bil bol-
po. Kolxoozuu ai nitte do-
xoodiji urgulxin tula, kolxoo-
zuudai yood ba planirovani-
sçete hainar tabixiin tula,
anai partii ba pravitelstvo
bolbol byxii ysloovinudiji bai-
uulna.

„Kolxoozuudta doxoodoi bu-
ngaar xubaagdada baihan
axai“ SSSR-ei Sovnarkoomoi
ba BK (b) P-iin CK-ei, 1938
onoi apreeliin 19-ei togtool bol-
bol kolxoozno baigulailiin saa-
daa bexizeze ba xygezze ja-
daldai ton jixe udxaşanartai
baina. Jyibgeede, ene togtool
daa kolxoozno zeeri ba pro-
duktanuudiji yrltede, eses ta-
na.

Ene zilde manai respyyblikin
kolxoozuud bolbol urda urdin-
naa ylyy lain tariaa xurtaa-
na. Ziseelxede, Muxar-Siberei
magai, Xara-Siberei selsovee-
di „Pobediteli“ kolxooz bol-
bol dunda ziseegeer, gektar by-
lin 17,4 ceentner tariaa xurtaa-
na ba Biçyyrei almagai, Dzer-
ninskiin neremzete kolxooz 18-
ceentner xyrtar xurtaahan
baina. Ede kolxoozuudai nitte
xood xadaa ton jixeer urga-
an ba myn kolxoozniguudai
zalta ydennyyde xubaagdaxa
xotoi doxoodonb urgalsahan
baina. Ilimenynd ynder pokaza-
anuudtai kolxoozuud respyyb-
dotor ton olon bli.

Myn, kolxoozuudai natura-
ana doxoodoi urgaxatai xam-
terenei myngen doxood ur-
alsana. SSR Sojuuzai Sovnar-
koomoi ba BK (b) P-iin Cen-
traalna Komiteedei togtooloi
johoor, kolxoozuud bolbol by-
xii myngen doxoodoigoo 60-70
procentijnin kolxoozniguudai
aazalta ydennyyde xubaaxa
xotoi.

Tilgeed, kolxoozuud bolbol
naturaalna ba myngen do-
xood xubaaritiiji exilxehee urid,
grende yrynyydeit baigaa haa,
terenei byrin tylene ba jirexe
delgee urgasaada beledxexiin
la, erxim şanartai tariaanhaa

Soveed Sojuuz dotor

☆ SSSR-ei ulaanarmeisk duu-
nuud ba plaaskanuudai ulaan-
agta ansaambiliin arban zil de-
kabir harada gyisxenb.

Arban zile torşo soo ansaa-
bil bolbol soveed sojuuzai
geel xoliin xizaarnuud ba oob-
astanuudaar jabaza, byxii vo-
tenne ookrugnuudta, uhan-sere-
get floodoi karaablanuudaar ba
onoi byxii xilenyyd deere
stypaalan baina.

yrehelei foondo xaaxa, kol-
xoozniguudai azalta ydennyy-
diiji byridxexe johotoi. Ene
uşarhaa kolxoozuu ai sçetovoo-
duudai xariuusalgata ton jixe.
Edener bolbol myngen doxoo-
duigoo 60-70 procentijnil aza-
ta yderyyde zaanol xubaaxi-
ji oroldoxo, kolxoozoi gooo fi-
naasova smetiiji naraar saxi-
xa ujalgatai.

Kolxoozuudai revizioonno
komissanuud ba terenei tyry-
lagersener bolbol doxood xubaa-
riilin ba zile oçood gargalgiln
yjede ton xariuusalgatai niu-
nuud myn bolno. Edener xa-
daa byxii zile torşodoxi xydel-
meriin rezylstaaduudiji şalga-
xa baina.

Teed, mynöö deere manai
respyyblike dotor doxood xu-
baarida beledxel ba xubaariilin
xydelmerinydei jabasa byri le
xangaltagi baina. Ziseelxede,
Ulaan-Yd in priigorodno raioo-
noi Ivolgin som noi, Stalinai
neremzete kolxoozdo doxood
xubaarida beledxeli xydelme-
riin jabuulagdaagi baixahaa
gadana, 3-daxi kvaartalain ot-
çood tabigdaagi ba mynöö
boltor xariuusalgata sçetovoo-
dyi baina. Ene usariiji Ivolgin
MTS ba raioonoi organizaaca-
nuud medeze baibaş, sçet-
ovood olozo tabixiin ula ja-
marşji xemzeenydyi abnagi.
Myn, tus kolxoozdo zeeriny-
dei ba produktanuudai yrlte
ton jixe gebel, kolxoozoinb ty-
ryllege Demberen Budazaapov
bolbol 3 mianga saxuu tyxe-
rig myngiiji yrihen baina. Ti-
geed, ene kolxoozoi revizioon-
no komissa jamarşji xydelmeri
xenegy. Ilimenynd faaktanuud
manai respyyblikin kolxoo-
zuudta ali olon yzegdene.

Kolxoozno dereevni bolbol
doxooduudai xubaarida orozo
baina. Ene yjede kolxoozoi
sçetovoodoi roolb xadaa ton
jixe ba xariuusalgatai. Terenei
iniciativa ba şadabarihaa, kol-
xoozuudai ton jixe produkta-
nuudiji ba myngiiji, a-alta yder-
nyyde zybeer xubaalgiln ama-
zalta nelieedgi jixeer duldida-
xa baina. Sçetovood bolbol kol-
xoozniguudai negesji azalta
yderiiji xosorooxogyn tula,
azalta ydennyydiiji byridxelgin
xydelmeride ton xariuusalgatai-
gaar ba nariaar xandaxa johotoi.

Gadana, kolxoozoi sçetovood-
hoo, gansal doxood xubaariiji
zybeer yngerexiiji erixe bişe,
xarin partiina ba soveed orga-
nizaacanuud bolbol tedeniiji
anxaralar xyrielexe, politi-
çeske xymyzylyxe, tere ei
yder byriin xydelmeride tuha-
laxa johotoi.

Aimagudai gazartariaalangai
tahaguudai ba MTS-uudai zo-
rilgo xadaa kolxoozuudta do-
xood xubaariiji zybeer ynger-
gexe, arteeliin ustaaviiji xaza-
gairuulxa jabadlanuudai erid
temesexiin tula doxood xubaa-
riilin xydelmeride narin kontro-
ly tabixa johotoi baina.

Medicinske nauukiin elite
deejatelennydei 26 doklaaduud
sonosogdobo.

Seessi deere tunxaglagdahan
materialnuud bolbol xynei piş-
çevariitelsna sisteemii ybe-
delgetel temesexe jabadalda ji
xexen roolb erelene.

Dzambuul Moskvaada

Kreemliiji yzelge, Mixail
Ivanoviç Kalininai uulzalg,
Leeninel oorden abalva bolbol
Dzambuulai byrxii doholuulna.
Jeren gurbatal, aradai duuşa
xadaa bajaraar dyren. Byxii
yder Dzambuulai doombra-
duugaraa. Akiin bolbol duulaa,
naadaa.

— Zyrxen mini bajaraar doho-
lono, tyrel Mosvaagaa taalaxiiji

xvsegdene, Soveed arad tuxal
duunuudii esegygöör zoxloo-
xiiji xysegdene,—geze Zam-
buul xelene.

Byxii yderte Dzambuulai
bathan gostinceda Mosvaagai
huragşadai, erdemtedel, pisaatels-
nuudai delezacanuud, kazaxs-
taanska organizaacanuudai ty-
leegşed amarşalgatai jiredge
baiba.

Xitaddaxi dainai baidal

CENTRAALNA XITADTA
Xynaaniin xoit çaaşt, Xy-
bein zryn urdaxi çaaşt ba
Czianslin xoit çaaştinuudai
froontnuud deegyyr anirgyi
bolobo.

Janczii myrenei goldo 300
mianga tootol japoonsko 15
divizinynd baina.

URDA XITADTA

Kantoniiji toirood baildaan
yrgelzelheer baina. Japoonsko
kaater bolbol Janczii deerexi
xitadai poziciji (kantonhoob
baruun xoişoo 20 kilomeetre)
ataakalah bolboşji. baildaanai
yjede xojor zuu şaxuu xyny-
dee aluulhan ba şaxatuulahan
deerehee gedergee şuxariba.

Nojaabriin 30-nai yder Xitad
seregyy bolbol Kantonoi zryn

urdee, angliiske kolooniin
xile deerexi Şençyaan gooro-
diiji ezelebe. Şençziin myrenei
deeltiin raioondo xitad parti-
zaanguudai nelieed jixe otriaa-
duud bil. Kanton - Koylyyn-ke
tymer zamai raioondoxi bailda-
nuudai yjede, japoonscuud bol-
bol xojor poolko seregyyde
aluulhan ba şaxatuulhan baina.

Nojaabriin 30 nai yder, Ga-
ynsil provinciin Gyiliinsiiji ja-
poonsko samolioduudai do-
tolxo yjede, mirne arad zonuud
oloor aluulaa, tedenei dunda
exenennyyd ba yixxyged aluul-
han baina.

Hylişin ydennyyde Boodee
goorodiji japoonsko samolioo-
duud xojor dakin boombodobo.
28 mirne xynynd aluulba.

Samurainuudai biydzee

Tokio, dekaabriin 3. Japoons-
ko pravitelstvo bolbol 1939
onoi biydzee diiji dekaabriin
2-to batalaba. Gargaşanuudai
jixenxi xubini, xitaddaxi dai-
niiji yrgelzelylxede ba şaşa-
xi zebseglegede zoriulagdana.
Pravitelstvin byxii gargaş-

nuud xeblelnyydei medeenyy-
dei johoor, 8694752 ijeen bol-
no. Eneenhee 5 milliardan,
xitaddaxi ezemdelgin daida
ygteze, terenei onsojaaraltai
biydzedeer garaxa baina.

(TASS).

Xiliin saana

● Avstraliin gadaada xere-
gydei minist Maak Ever-
bolbol oiriin gurban zilnyyde
15 miangan, jevropeiske beezen-
cenydyiijii orondoo abaxa tuxal
avstraliiske pravitelstvin
hanamziiji parlamentadaa me-
dylebe. Yiledberiin şinenyyd
ootraslanuudiji delgeryylgede

tulhalza şadaxa xynydyte ene
xyndelelge zyylegdexe baina.

● Praagahaa medeese henei
johoor germaanska pravitel-
stvo bolbol Zakorpaastka Uk-
rainada vojeenne „azaglalga-
dai“ gryppiiji elbgeze geze
hanaşalba.

HYYLEI ÇAASTA

Çexoslovaacka premjeer Beraanai yge

Praaga, dekaabriin 4. (TASS).
Vsegelder, Çexoslovaacka pre-
mjeer Beraan bolbol radioo-
gor yge xelege Beraan bolbol
erlinnee yge soo, temdeglexe-
n xadaa çexoslovaacka pravi-
telstvo bolbol politiceske ba
ekonomices-e talaaraa Germaa-
nitai nigta barisaatı baixa aba-
dalda şiglyylegdehen, gadaada
xeregyydei ministr Vxalkoovskii
iniliin saşadaşji barimtalxa
baina geze temdeglebe. Beraan
xadaa ş ne çexoslovaaki bolbol
erlingee gadaadiin politiked

Germaani, Itali, Veengri, Poo-
leşo ba Baga antaantin sojuuz
niguudta orişentirovelxe bina
geze zaaxa zuuraa, „baruun-
jevropeske aguu jixe gyrenyyde
ba AXŞ-tai hain xarışalgatai
baixa talaar çexoslovaacka
pravitelstvin ynen bodoto
xyselte baihiiji“ temdeglebe.
Beraan bolbol „nacionaalna
jedinstvoji ebdege element-
nyydhoo gyreniiji seberlexiin“
tylöö temes: liiji, dotood in poli-
tikin ton şuxala zorilgo geze
temdeglebe.

Sydeed ooblasthoo çeşske gorniaaguudiji sylolge

Praaga, dekaabriin 4. (TASS)
Sydeed ooblasthoo xeden
miangan çeşske xydelmerişe-
niiji çexoslovaacka teritoori
deere syliehen tuxal medeese-
dene. Çeşske ba germaanska
gorniaaguud bolbol fişis rezim-
de duragi baihanaa elite xaruul-
na. Hajaşag, „naidamzagi“ ge-
ze toologdohon, seevro-çeşske
sulun nyirhenel raioonoi 2
mıangan gorni aguudiji Ger-
maaniida jabuulaa. Lailooviçe
geze goorodto, stymovilygyd
bolbol çeşxnyyde kvaartiroy-
diiji handargana, aradzonii
doromzolno. Aradzonoinb olon-
xins çeşxnyy, baldag. Çaişaa
goorodto, çeşske hurguuliiiji

xaaxa ba vxi xygediiji nemee-
cke hurguulida oruulxa tuxai
zaxir aan garba Xedil jixe za-
nalga bolhon baibaşji, yse-n
tooto byener nemeecke hur-
guulida yixxygedee elbgeexiiji
zybşöer be. 500 şaxuu tyrelxi
bolbol çeşske xelen deere za-
xa hurguuliiin dakin bil bolto-
rins, xygegee hurguulida
jabuulxagyibdi geze erid me-
dyylee.

Praaga, dekaabriin 4. (TASS).
Reixestaagai „hungaltanuudta“
faşis xuuli zasaguudai jabuulza
başa beledxelnnydei meato-

ZURAG DEERE: Soveed Sojuuzai gero'nuud, Xasaan nuurai
raioondoxi tulaldaanda xabaadagşad: mlaadşa komandir
N. J. Baarinov ba 2-oxi raangiln vojenvraaç B. P. Begov-
ylov.

ISPAANIDAXI FROONTNUUD DEERE

Dekaabriin 2-oi yder ne-
geş froont deere goritoişog
operaacanuud bologgyi. Res-
pyblikaanska samolioduud
bolbol froontin liini deere
mianteeznigyydei seregyy-
diiji pylimioodoor buudaba.

Dekaabriin 1-nei yder
faşistnuudai 9 samolioduud
Xeroona provinciin
Laslajere geze dreevniiji

boombodobo. Boombodoho-
noi rezylstaadta 4 xyn aluul-
han ba 5 xyn şaxatahan
baina. Dekaabriin 2-to, fa-
şiis aviaaca bolbol Valeensi,
Borxaas, Blanxaas, Maijaals
ba Katalooniin xeden bişe-
nyy pyynktenyydiiji boom-
bodobo. Arad zonoi dun-
da zeertvenyyd bi. Respyyb-
likiinxid faşistnuudai xojor
samoliodiiji unagaagaa.

Slovaakiiji faşizaa- calga yrgelzelheer

Praaga, dekaabriin 4. (TASS)
Bratislaavhaa med-eseh nei jo-
hoor, slovaacka pravitelstvo
bolbol oronoo faşizaaçalgai
yrgelzelylheer baina. Urda slo-
vaa ida xeden a baad mynici-
paliteedyd taraagdaa. Mynici-
paliteedyydei usadxagdahan by-
xii gooroduudta pravitelstven-
ne komissaarnuud tomilogdo-
hon bainad.

Urader, faşis stydeençestvo
bolbol anisemiid ba antiçeşs-
ke xaraaktertai demonstraaca
xebe.

Fraancadaxi byge- deniitiin zabastoo- kiin hyyleer

Pariz, dekaabriin 4. (TASS).
Nojaabriin 30-da bolhon zabas-
toovkiin hyyleer, Fraancada to-
xio idohon baidalda zoriulag-
dahan, aza ai bygedeniitiin kon-
federaciin nacionaalna komi-
teedei zasedaani ysegelder exi-
lebe. Nacionaalna komiteed
bolbol xaamal johoor şasedaal-
han baina.

Nacionaalna komiteedei yg-
leenei zasedaani tuxai xebleide
ygtehen ofiaaalna medenei
johoor Zyo figeze medyylybe:
„Pravitelstvo ba predpri-
matelnuud bolbol prosojuuz-
na xydeleeji boluulxa hanaltai
baina. Ene hedelgenyyde xari-
uug ygeşe şuxala. Manai zo-
rilgo bolbol—xydelmerişen an-
gliin erxe sylöö ba intereesy-
diiji xamagaalxa xereg myn“.

Preenide, Seeveriin depar-
tamentiin prosojuuznuudai ty-
leegge, Byys-diy-Roonoi de-
partment ba Savolin depar-
tamentiin tyleegşed bolbol
xydelmeriş n angida dobtolhon
reakciin dobtoligodo xariuu
ygexiin tylöö xydeleeji yge-
neer organizovaalxa şuxala ge-
şe xelegen baina.

Byxesojuuzna Kommuniis (bolševigyydei) Paartiin ISTOORI

XURIAANGII KYURS

BK(b)P-iin CK-ei Komiisiiin redaakca doro. BK(b)P-iin CK-er haišaagdahan. 1938 on

3. BOLŠEVIGYYD BA MENŠEVIGYYDEI XOORONDOXI TAKTIČESKA RAZNOGLAASINUUD. PAARTIIN III SJEED. „DEMOKRATIČESKE REVOLIYYCEDE SOCIAAL-DEMOKRATIIN XOJOR TAAKTIKA“ GEHEN LEENINEI KNIGE. MARKSIIS PAARTIIN TAKTIČESKE YNDEHE HUURINUUD.

Revoliyyce bolbol oobščestviiin byxii anghnuudiiij xydeleendee oruulhan baiaa. Crono politice ke baidalda revoliyyceer daamzar n garhan erjelte bolbol ede angnuudiiij xuušarahan, xašartaraa huug ahan pozicinuudhaan xyrelzen jabuul a şine baidalda taaraduulhan daxin emxidexe jabadalda tedenerii baalan tabiaa. An i byxien, paarti byxen bolbol eehediingee taaktikiij, zan abaringaa liinuiij, bişee bişee an i nuundaa xandaxa xandalgaiaa, pravitelstvodo xandaxa xandalg jaa taaruulan xoxiooxoo oroldo o baigaa. Caarska pravitelstvooşii xadaa „tylœelgin yčreždeeni“ bolxo—byliginske dyym-tataxa naiduulga xexe zergeer eeringee, eertœe jyrebişee, şine taaktika taaruulan xoxiooxoo baidal bolhon baiba.

Myn bahi social-demokratičeske paartiiaşii eehediingee taaktikiij taaruulan xoxiooxoo zailaagii şuxala baiba. Revoliyyiin urgan garha baigaa debzalte eneeniij erize baigaa. Proletariaadai urda urgan bodohon: zebsegte vosstaaniij, i organizovaalxa tuxai, caarska pravitelstvooşii unagaaxa tuxai, sagzu rin revoliyycioonno pravitelstvooşii baiguulxa tuxai, ene pravitelstvodo social-demokratiin xabaadalsalga tuxai, tariiaşana xanialga tuxai, liberaalna byryaziilida xandalga tuxai g. m. edeeniij xadaa xoişoluulza bol-ogii praktičeske asuudalnuud eneeniij erize baigaa. Social-demokratiin jediine ba haisa bodolign gargagdahan marksiiis taaktikiij taaruulan xoxiooxoo zailaagii şuxala baiba.

Tiigebeş menşevigyydei oportunitizm ba raskoolničeske jabuulgin daşaramda Orosol social-demokratiin bolbol ene yjede raskooldo orooşo xojor fraacka bolhon baiba. Tus raskooliij raskool bolxo dyryee geze toołooş yşœe bolxoyi baigaa, teedşii ede xojor fraacka xadaa *formalno* xojor ondo paarti yşœe bolxoyi, gebeş *xereg deeree* ede xojor bolbol eehediingee ceentrii, eehediingee gezeedte xojor ondo paarti baihan janza lianuulza baigaa.

Raskooloi gynzegiirgede tugalalshan uşaralan bolbol menşevigyydei xadaa paartiin olonxidoi *organizaciuonno* asuudalnuudaar gargahan eehediingee xuuşana raznoglaasnuudta şine raznoglaasnuudiiij *taktičeske* asuudalnuudaar gargahan raznoglaasnuudiiij nemehenheeb bolhon baiba.

Jediine paartiin ygei baihan jabadal paartiina jediine taakti ba ygei baiba jabadala asaraa.

Xerbeş sag nyşœengii paartiin eelzeete III sjeezd tataza, sjeezd deere jediine taaktika baiguulaza, sjeezd in şildxeberinyydei ynen seexer xereg deere bejelyylixii, sjeed-din olonxidoi şildxeberinyyde medegdex geze yşœenxiiij ujalgalaa haa tere polozeenihe garxa jabadai, olo o bolxo baigaa. Eelenelele garxa jabadai i menşevigyydei bolşevigyyd duradxa hen. Gebeş menşevigyyd III sjeezd tuxai şagnaxaşi duragii baigaa. Paartiiaar haişagdahan ba paartiin byxii čueningyyde ujalga baihan taaktikagigeer paartiij i saaşan oroxo gedeg gente, jabadal geşee geze toołood, bolşevigyyd bolbol III sjeediiij tataza iniciativiiij eertœe abxa geze şidebe.

Sjezd deere paartiin byxii, bolşevigiiij, menşevigiiij organizaacanuud urigdahan baigaa. Gebeş menşevigyyd III sjeezde xabaadalsaxahaa arsaad, eehediingee sjezd tataza geze şildxebe. Tedener bolbol delegaaduudalga yşœen suglarahan baişaxadan eeringee sjezdiiij konereence geze nerelehen bolboş, xereg deere eneş sjezd baigaa, menşevigyydei paartiina sjezd baigaa, şildxeberinyyden xadaa byxii menşevigyydei ujalga geze toołodohon baiba.

1-05 onoi apreelde Loondondo Roosliin social-demokratičeske paartiin III sjezd tatagaba. Tus sjezd deere bolşevig 20 komite duudhaa 24 delegaaduud şiglaraba. Paartiin byxii tomo tomo organizaacanuudhaa tylœeleg jehen baigaa.

Sjezd bolbol menşevigyydiiij „paartihaa xaxaran taharahan caast geşee“ geze buruūşaan şiddeed, paartiin taaktikiij taaruulan xoxiooxoo eelzeete asuudalnuudta orohon baiba.

Tus sjezedetei negen doro Zenevede menşevigyydei konference suglahan baigaa.

„Xojor sjezd—xojor paarti geşee“,—tiigeze Lenin bolbol tus polozeeniij t dorxolobo

Sjezdesiiij konferenceşii xereg eegee udxaar negel tere taaktičeske asuudalnuudiiij xelsehen bolboş, ede asuudalnuudaar sexe beje bejedee xaxa xaraaktarii şildxeberinyydei abhan baizaa. Sjezde ba konference deere abhan xojor ondo ondo xede xeden revoliyyceenyd bolbol paartiin III sjezd, menşevigyydei konference xojorol xoorondoxi, bolşevigyyd ba menşevigyyd xojorol xoorondoxi taaktičeske raznoglaasnuudai byxii gynzegiij nee e ygebe.

Ede raznoglaasnuudai bol, gol pyyn tenyyden ene baina.

Paartiin III sjezdin taaktičeske liini. Bolxo baigaa revoliyyiin byryaazna-demokratičeske xaraaktariiş haa n revoliyyce bolbol ene momente kapitalizm baixada baidag raamkanuudhaa xalin garxa şadaxagii baişaxa haan, revoliyyiin xysed dyryen ilaltada xamagii tyryyn proletariaad bolbol zaitiresooovanno baina, uşaran xadaa ene revoliyyiin ilalta bolbol proletariaadai organizovaalagdaza, političeske talaar deşee yregdexee, azalaş maassanuudiiij xytelberilexe političeske xytelberiliin oopod ba dyreşelnyydei olo abxa ba byryaazna revoliyyce hee socialis revoliyyce şuud oroxo arga baidal ygehe hen geze sjezd toołobo.

Byryaazna-demokratičeske revoliyyiin xysed dyryen ilalta xamagii zaitiresooovanno bişee, jaagaad be gexede tere nde bolbol xamaghaa jixeer eeringee aidag xydelmerişen ba tariiaşadta esergyty t şuur minaa bolxo. liberaalna byryaziide caarska zasag xeregte ba liberaalna byryaziide bolbol caarska zasag i nege zaaxa erxeeren xiza riad leed le xebeeren baigaxii oroldoxo baina. Iime deerehe liberaalna byryaziide bolbol tus xeregiiij konstituciuonno moaar iilin baiza deere caartai xelsee xeze dyrygexœer oroldoxo baina.

Xerbeş revoliyyciij proletariaadai tolgoloo haan, xerbeş proletariaadai revoliyyiin voozds bolxo tariiaşantai sojuuz baiguulan xangaza şadaa haan, xerbeş liberaalna byryaziili izolirovalagdaza haan, xerbeş carizmiiij esergyyschen aradai vosstaaniijij organizovaalxa xeregte social-demokratiin aktiivna xabaadaa haan, xerbeş ilalta tyges vosstaaniin

rezylstaadta koontrevoliyyciin yndeiiij maltan halgaxa ba arad bygediin Ycreditiilne suglaa tataxa şad baritai sagzuurii revoliyycioonno pravii elstvo baiguula daxa haan, xerbeş social-demokratiin revoliyyciij esestens xyrexilin tulada hain taaraxa ysloovnuudai garabal sagzuurii revoliyycioonno pravii elstvodo xabaadalsaxahaa arsaagii haan le revoliyyce bolbol ilaxa baina

Menşevigyydei konferencein taaktičeske liini. Ene revoliyyiin byryaazna xadan le revoliyyiin voozds gansal liberaalna byryaziili baiza bolxo. Proletariaad bolbol tariiaşantai bişee, xarin liberaalna byryaziiliitai dytlen barisaldaxa johotoi. Ende glaavnane xadaa—eeringee revoliyycioonnoştiior liberaalna byryaziiliij yrgeexegii ba tus revoliyycehe taharan xulzaxa uşar baidal t reende ygehexegii, uşaran xadaa xerbeş revoliyycehe liberaalna byryaziiliin xulzaxa haan revoliyyce hularaxa.

Vosstaani ilazaş bolxo, gebeş social-demokratiij bolbol vosstaaniin ilahanai hyyleer liberaalna byryaziiliij yrgeex-gvi geze xazuu teşee garxa johotoi. Vosstaaniin rezylstaadta sagzuurii revoliyycioonno pravitelstvooşii baiguulagdazaş bolxo, gebeş social-demokratiij bolbol jabasşii haa tereende xabaadalsaxa johogyi, jaaxadaa be gexede ene pravitelstvooşii bolbol eeringee xaraakteraar socialis bolxogyi, glaavnane xadaa—social-demokratiij bolbol tereende eeringee xabaadalgaar ba eeringee revoliyycioonnoştiior liberaalna byryaziiliij yrgeex ha enegeeree revoliyyciij unagaan tahalaza bolxo.

Revoliyyiin perspektivyydei talaar abza xyxede Ycreditiilne suglaan bolgon xubilgaxa gy, ali Ycreditiilne suglaa tataxa jabadalda tereeniij tylixiiin tylœe gaza talahaan xydelmerişen aniiin davlienida xyrgexe bolxoor Zeemske so-boor gehensu gv, ali Gyrenel uyyme şingiiin jamar negen tylœelgin yčreždeeni tatagda haa deere baiba hen baina.

Proletariaadai eeringe tuxai, ton xydelmerişen intereesyid bii ba proletariaad bolbol xarin edel gehen intereesyide xaraza jabaxa ba niite-političeske revoliyyce myn bolxoolooş gansal proletariaadta bişee, xarin byxii angnuudta xabaatai baigaa byryaazna revoliyyciin voozds bolxojoo oroldoxogyi baigaa.

Rossiin social-demokratičeske xydelmerişenei paartiin xojor fraackiin xojor taaktika, bogoniior xelaxed, iime baigaa hen.

Menşevigyydei taaktikiij kritikovaalan klasičeske kritike ba bolşevig paartiin taaktikiin geneaalna yndehe huuriiij Lenin eeringee „Demokratičeske revoliyycede social-demokratiin xojor taaktika“ gedeg istoričeske knige sovgoo ygehen baina.

Tus knige 1905 onoi iyylyde gexe gy, paartiin III sjezdiiin hyyleer xojor hara bolood gargagdahan baigaa. Lenin bolbol tus knigedee mii gansa byryaazna demokratičeske revoliyyciin yjedexi taaktikiin asuudalnuudiiij xabaaduulan xelene tiiged gansal orosol menşevigyydiiij xaraadaa abna geze knigiin garşagaar şidxen hanza bolxoor baigaa. Ynen xereg deere, menşevigyydei taaktikiij kritikelenge Lenin bolbol eneenti xamta ulasxoorondin oportunitizmiin taaktikiij eliryulen butasoxio hen, byryaazna revoliyyciin yjedexi marksistnuudai taaktikiij yndeheiiylen bodooogoo, byryaazna revoliyyce ba socialis revoliyyce xojorol xoorondoxi ilgaaj gargaghaa, Lenin bolbol eneenti xamta byryaazna revoliyycehe socialis revoliyyce şilzen oroxo yjedexi marksist taaktikiin huuri yndeheiiylij formulir vaalhan baina.

„Demokratičeske revoliyycede social-demokratiin xojor taaktika“ gedeg broşura sovgoo Leninie degzeehen gol taaktičeske polozeeniinudane ede.

1) Leninie knige soñ nehteren gargagdahan gol taaktičeske polozeeni bolbol proletariaad xadaa byryaazna-demokratičeske revoliyyciin voozdine, Rossiidoxi byryaazna-demokratičeske revoliyyciin *xytelberilegşen* baiza şadaxaş ba baişax johotoi gehen ideii myn bolno.

Lenin bolbol ene revoliyyciin byryaazna xaraakteriiij medere, jaagaad timeb gexede, tus revoliyyce bolbol, Leninie zaabarilhan johoor, „mii demokratičeske erjeltiin raamkanuudhaa *eereş sexe garxa şadabarigii*“. Gebeş tus revoliyyce bolbol verxyşœene bişee, xarin byxii aradiij, byxii xydelmerişen angiiij, byxii tariiaşaniiij xydeleende asarahan aradai revoliyyce myn geze toołohon baina. Tiime xadan proletariaadta byryaazna revoliyyciin udxaşanariij bagadaxa, tereende proletariaadai yrgiij dooşoruulxa ba proletariaadiij tereenhee xolodoxo menşevigyydei hedelgiiij proletariaadai intereesyide predaatelstvo geşee geze Lenin toołohon baina.

„Marksizm bolbol geze Lenin bişehen jym, proletariaadiij byryaazna revoliyycehe xolodoxogyi, tereende xabaadalsuulagii bişee, tereende byryaziiliin xytelberilexe jabadaliij ygehe bişee, xarin heerge, ton energiiene xabaadaxa, posleedovatelne proletariaadai demokratiizm in tylœe, revoliyyce ijestens xyrgexiin tylœe ton erid şanga temesexiij hurgana“ (Lenin, t. VIII, niur 58—oros xelen deere).

„Bidener bolbol, geze Lenin saaşan bişee hen, dyryen političeske şylœehœe ond o d demokratičeske respyblikehe ond ocializmiiij dytelyyxe iime arga zebseg mynee yjede ygei ba baiaş şadaxagii baihaniin marta-xagii johotoibdi (myn tnde, niur 10.).

Lenin bolbol revoliyyciin garxa xojor bolmoor esesleinyydei uii şalan xaraan baina:

a) geze haa carizmiiij erid şuud ilaxa carizmiiij unagaagaid, demokratičeske respyblike togtooşol xereg dyryxeg; b) ygei haa, xerbeş xysed el xyregeyij xada, arad zonoi xyzyvyn deere caarş bolbol i byryaziili ai xelsee xeze, jamar negen oxor oodon konstituciucaar tyrgiins bodoxodo—iime konstituciucaar zurahan karrikatuuraar erid dyryxe bolxo.

Proletariaad bolbol hainaar eseslexe jabadaldan geşee gy, carizmiiij erid şuud ilaxa jabadalda inter estei baina. Gebeş iime eseslege bolbol gansal, xerbeş proletariaad xadaa revoliyyciin voozds, xytelberilegşee bolxo şadaa haan boltoş baina.

„Revoliyyciin eseslege bolbol, geze Lenin bişee hen, xydelmerişen angii xadaa byryaziiliin eeringee tyrgiil in xyşœœœe samoderzaaviij xaxaxa şadaltai aad političeske tala raa xyşegii baişadan tuhamarşana rooliijij daahanaan gy, ali arad zonoi revoliyyciij xytelberilegşin rooliijij daahanaan la bolxo baina“ (Lenin, t. VIII, niur 32).

Proletariaadta byryaziiliin tuhamarşan bolxohoo multaran garxa ba byryaazna-demokratičeske revoliyyciin xytelberilegşee bolxo jabadaldan byxii *arga baidalnuud* bi geze Lenin toołodog hen. Ede arga baidalnuudan Leninieixeer xadaa limenyid baina.

Nexede, „proletariaad bolbol eeringee polozeeniier ylemze tyryy ba gansaxan le posleedovatelne-revoliyycioonno angii baihaaraa enegeeree Rossiin niitedemokratičeske revoliyycioonno xydeleende xyt-iberilexii rooliijij daaxaar tatagdan uriaalagdahan baina“ (myn tende, niur 75).

Xojorto, proletariaad bolbol „jediine ba bejee daangi političeske xysen bolxo“ (myn tende, niur 75) niagaran zagsa-

xilin arga baidal eertens ygehe eeringee soobstvenno, byryaziilihaa xaaagii, političeske paartiia baina.

Gurbadi, proletari ad bolbol byryaziiliida oroxodoo tus revoliyyciin erid şuud ilaltada ylem-e zaitiresooovanno baina, uşar ti me deerehee „byryaazna revoliyyce bolbol *medeşe xedii uşartu* byryaazii da oroxodoo proletariaadta *ylemze aşıgtai* baina“ (myn tende, niur 57).

„Byryaziiliida xadaa, geze Lenin bişee hen, proletariaadta esergy xuuşana xeden ylegdelnyyde, tyşœen aşıgtai, işœelxede monaarxida, sag yrgelzin aarmida g. m Byryaziiliida xadaa xuuşana byxii ylegdelnyyde, byryaazna revoliyyce bolbol iime yngeryy erid şuud xaman xajazarxingii, xarin zarim xediiinş tedehee yleegee haan geşee gy ene revoliyyce xysed posleedovatelne bişee baigaa haa eses xyterœœe oşoogyi haa, erid şuud ba xara gan gyi bişee baigaa haa aşıgtai... Byryaziiliida xadaa byryaazna-demokratičeske teşee bolxo zailaagii he bilte xubilaltanuud revoliyyce xexe zamaar bişee, xarin reformo xexe zamaar aalixanhaa aalixan, yje damzan, bolgoomzotoihoi bodomzotoi, erid şuud bişee boloo haa... ede helbilte xubilaltanuudan egelei aradai geşee gy, tariiaşana ba ilangajaa xydelmerişedei revoliyycioonno samodejelatelnostiij, iniciatiiva ba eneergiiij bolxo zergeereni bagaxanaar xygy ylee haa tuhatat haa tuhatat, teedşii ondoogoor haa francuuzuudai xeldeg johoor „huuzaa neze myreheş nygeedeşœe helgyylen tabixadan“ xydelmerişende deere bolzo ygeş jym geşee gy tedeeniijij byryaazna revoliyyciin xangan olgoxo buu zebsegiin tus revoliyyciin ygeş erœe şylœei, kreepostničesvehe seberlegdehen xyrihen deere bi bolxo demokratičeske yčreždeeniinydiiij byryaziiliin eehedein urdahaa şiglyilexede bolxo xajam. Heerge oruun, xydelmerişen angida xadaa byryaazna-demokratičeske teşee bolxo zailaagii helbilte xubilaltanuud soxom reformaatorska bişee, xarin revoliyycioonno zamaar yngerebelenş aşıtalhaa aşıgtai, uşaranş reformaatorska zamaar bolbol tatalaatai, unzagaritatalai, aradai organizmiin ymxiren baigaa xubinuudai zobolonto udaanaar usadaxdan ygei bolxiin zam geşee. Ede xubinuudai ymxirelehehe proletariaad ba tariiaşan xamaghaa tyryyn ba xamaghaa jixeer jadaradag. Revoliyycioonno zam bolbol tyrgen, proletariaadta xabaadaxa talaaraa ton бага, ybeşentel operaaciin zam ymxiren baigaa xubinuudai seb sexe ygei bolgon xolodoxo zam, monaarxida ba tereende taaraldaxa buzai ba xorœn, ymxi, ymxi yzenxigœœer agazrut-raadag yčreždeeniinydte xabaadaxa talaaraa ton бага tuulta ygeş ba hergelemzetel baixa zam geşee“ (myn tende, niur 57-58).

„Tiime deerehe, geed Lenin yrgelzylyene, proletariaad xadaa le byryaziil guibaşaxagii geşee aa gy gehen erjy teneg ba nere tvedenş xyregeyij zybleşexe jabadaliij şoo yzen xajaza, respyblikiiin tylœe tyryşşin zergenyidte jabaza temesene“ (myn tende, niur 94).

Revoliyyciij xytelxexe proletariaa xytelberiliin *arga baidalnuud bolbol bodoto baidal* deere şilzen oroxiin tula, proletariaad bolbol *xereg deere* byryaazna revoliyyciin voozds, xytelberilegşee bolxiin tula, eneenei tula-Leninieixeer xadaa jadaxiin sagta xojor ysloovi zailaagii şuxala xeregte.

Eneenei tula, negede, carizmiiij erid şuud ilaxa ilaltada intereşte ba proletariaadai xytelberiliin xyliien abxa jabadalda taaraldan baia şadaxa sojuuzn g proletariaadai baişanş zailaagii. Eneeniij xadaa xytelberiliin ideii eereş erile baigaa, teedşii xytelberilegşee bolbol xytelberilegşee ygei haan xytelberilegşee baişaxa bolidog, voozds bolbol zolooduulagşadai ygei haan voozds baişaxa bolido. Lenin bolbol tariiaşaniliij iime sojuuznig geze toołohon baina.

Eneenei tula, xojorto, revoliyyciij xytelxexe xytelberiliin tylœe proletariaadai temes-e baigaa ba tus revoliyyciin gansaxan le xytelberilegşee eereş bolxojoo oroldoxo baigaa angii bolbol xytelberiliin huurihaa tyrgiden ilgaagadaza izolirovalagdahan baişanş zailaagii şuxala. Eneeniij xadaa myn le revoliyyce de xojor ondo xytelberilegşiiij tabixa arga baidaliij xahan xajahan xytelberiliin ideii eereş erize baigaa. Lenin bolbol liberaalna byryaziiliij iime angii geze toołohon baina.

„Demokratiizmiin tylœe posleedovatelne temes-e bolzo gansal proletariad şadaxa baina, geze Lenin bişee hen. Xerbeş proletariaadai revoliyycioonno temesleens tariiaşan maassiin negede i haanş egeel iime ysloovidol proletariaad xadaa demokratiizm in tylœe ilalta asaradag temesleş bolhon baiza şadaxa“ (myn tende, niur 5).

Myn saaşan:

„Tariaaşan bolbol iizebyryaaznanuudai xaruugaar maassa on xaxadproletaarska elementnyydeii eertœe oruulšana. Enenş xadaa tariiaşani ji baha togtuurigii bolgozo, proletariaad iij erid xatu angiiin paarti bolhon niagta zagsaalda baalana. Gebeş tariiaşana togtuuri yinş xadaa byryaziiliin togtuurigiyhe yndeheşelen ondo. Uşaran tariiaşan bolbol ene yjede xubiiin ymşiiij yge duugy arşaxa tediide bişee, tus ymşiiin gol gol zylinyyuene negen bolxo pomœşçigeli gazar uuiij xahan abxanş xedii—eneende interestel baina. Eneenehe bolzo socialis bolooğyşhaa iizebyryaazna baişaa bolingiyşhaa tariiaşan bolbol demokratičeske revoliyyciin xysed ba ylemze radikalaana tala baişanş bolxo arga şadaltai. Xerbeş gnsal eeringe ge eeryylen bagaa revoliyycioonno sobitnuudai jabasa bolbol byryaziiliin predaatelstvo ba proletariaadai diildige xojoroor ugaa erityr taharşoogyi haan, tariiaşana iime bolxonş damzaggyi. Tariiaşan bolbol deer xelgedehen ysloovinuudai revoliyyciin ba respyblikiiin tolguuri damzaggyi bolxo, uşaranş gnsal xysed dyryen ilahan revoliyyce xataa g zarai reformiiln talaar tariiaşanda *xuu buliins*, tariiaşan jyynde duratib, jyyntuxai hanalaa garganab, bodoto deere jyyntereende şuxalab, *ede buliins* xuu ygeş şadaxa“ (Lenin, t. VIII, niur 94-95).

Bolşevigyydei iime gehen taaktika bolbol „byryaazna anginuudiiij revoliyyciin xeregehe guibaxa xaxaxiij baalaxa ba enegeeree revoliyyciin dalaişiiij huladaxa“ geze baihan menşevigyydei buruūşalgii şilgan yzeze tereeniijij „revoliyyciij predaavaalxa predaatelstviin taaktika“ geşee geze, „proletariaadiij byryaazna anginuudai xaramtai tiliuuri hyil şireşee bolgoxo gehen taaktika“ geşee geze xarakterizovaalan, Lenin bişehen baina:

„Ilaltat orod revoliyycede tariiaşana rooliijij xen soxom olgonob, tere bolbol byryaziiliin guiban xazagairaxada, revoliyyciin dalaişiiij huladaxa myn geze xelaxe şadai şineegii baixa hen. Uşaranş, ynenœœe xadaa, byryaziiliin guiban xazagairaxada, proletariaadai zergeşen tariiaşan maassa aktiivna revoliyyconeer bolon vestypaaxada, gansal tilxede orod revoliyyciin johoto dalaişaa exilxe, gansal tilxede eneş bodoto johonoii lyyi jixe revoliyyce“ (Yrgelzeleens 3-daxi niurta).

PARTIINA AZABAIDAL

Ugaa jixe intereesteigeer tanilsaza bainad

(Manai, spekoorhoo, telefontoor attala).

M. Šiber. Hajašag aimagai partiina suglaan bolzo, partiina propagandij emxidexee tuxai BK(b) P-iin CK-ei ba Obkoomoi togtooltoi tanilsahan байна.

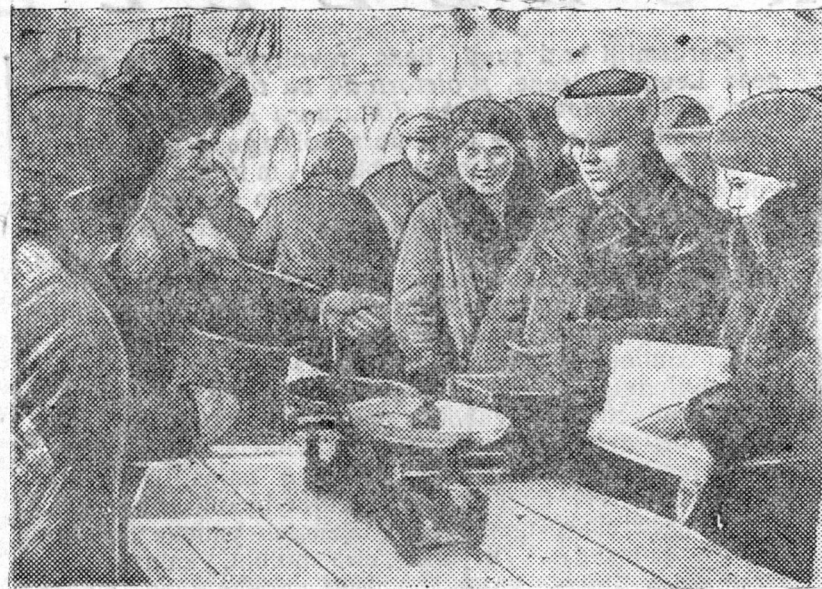
Ene suglaanhaa xoiso, partiina exin organizaacanuud ar ene asuudal xelsegdeze exilee. Myn seelske intelligenceenyydtei suglaa yngergerdeze байна. M. Šiberi s/soveed-i Vorosilovai neremzete kolxoozoi kolxoozniguudai xamtiin suglaan deere, CK-ei ene istoriigeske togtool xelsegdeze, kolxoozniguud jixe intereesteigeer sonosobod. Suglaanaa eseste kolxoozoi 15 aktivistnuud kryzoogto hurxamnal geze medylxe zuuraa, bidenijl deede kvalifikataal propagandistaar xangit geze aikoomhoo erihen байна. Myn Suta ba Oltabr ske s/soveeduudta kryzooguud emxidexdege байна.

Sutain somondo bolhon intelli-

geencyydei suglaan deere Trybačeejeva ba bišed yge, xelsegedee, enenei urda praktikaaldag kryzooguud bolbol standarto foormotoi, gansal konspektheil xyn xysed oilgoosgyi haa, yzehen neremzetei ba daabari dyrgexeer xizaarladaa baigaa, —mynne jamarši baaltagyigeer samosto-jatelnaar yzeze ynzegigeer oilgoxo xysed ysloovi olgogdoo, geze xelehen байна.

Partiina organizaacanuud ba tedenei xytelherilegse bolbol, kommunistnuudai, intelligenceencyydei ba azalša maassin ene debzeltijl demzen, tedenei, marksizm - leninizm-in teoorioor bejee z-bseglexe jabaldan sag yrgelze tuhalalsaxa—ime xyndete ba xariusal-gata xydelmeriin dyrgeltijl ne genšuxala zorilgo bolgon urdaa tabixa jhotol.

N. Badmacereenova

ZURAG DEERE: Ende hajaxan bolhon respyblikaanska jaarmagta kolxoozniguud produuktnuudijl xudaldaza байна. Mixailovoi foto.

RESPYVBLIKE DOTOR

SOVEED AKTHIVUUDAI ZAOOČNO HURALSALDA

BMASSR-ei Verxoovno Soveed Prezidiym bolbol soveed aktivuudai zaoočno huralsalxin tula, kysovoi xemze-jabuuigada 10000 tyxerig tabixijl zybšorebe.

KOLXOOZNO ELEKTRO-STAANCIJI YRGED-XELGE

Selengiin aimag, Teelma nei neremzete kolxooz bolbol yngergerde zilde elektrostaanca ba buulza, baxil kolxoozniguudalzaa gernyyd, yylce ba filialnuudijl elektricestveer sym gereltiylhen baigaa. Mynne, ene kolxooz bolbol elektrostaancaa yrgedexiin tula, šine parvoi kotlool abza, enee-geere šine teerme bariza jabuuixa ba piloraam todxozo, modo xlyreeldeglin zavood

baiguulxa g. m. xydelmeri jabuuixa байна.

17 XYNYYD KOMMUNIS XYDÖÖ AZAXIIN HURGUULIJI DYRGEXEN

Ene onoi dekaabrilin 31-de Buriad-Mongol Kommunis xydöe azaxiin hurguulijl 17 stydeentner dyrgexee garaxar байна. Hurguulijl dyrgegsedei 13 xyniin xadaa paartiin čleen ba 3 xyniin komsomolnuud байна. Huralsalai talaar 97,42% „otilčno“ ba „hain“ gehen seg-neltetei baixahaa gadana, ene gryppe bolbol hurguul deere trvy gryppe bolxo ba hurguul deerxi damzuulgin ulaan tugilji bariza байна. Tiigeed, edeneri dunda Ysool-cev, Seenin ba Greexov g. m. biše biše erxim huragad bi Dyrgegsedei 11 xyniin tus hurguulida xymyzeze, paartida orohon байна.

ŠINE KLYVB

Zediin aimagai, Deede-Toriin somonoi, „Ulaan Nomto“ kolxooz bolbol kolxooz deere šine klyyb bariza, ene klyybee

ton klybtyrner šimeglehen байна.

G. ŠAGDARAI.

Š A T A R

Dooro zaagdahan pozlica-nuudta sagaan figyyre exilee jabaxadaa, negedexi jabaldadaa mad ygene.

№ 5 pozlica
Sagaan figyyre—Nojon g 6, Berse f 6.
Xara figyyre—Nojon g 8.
№ 6 pozlica
Sagaan figyyre—Nojon h 1, Berse h 5, Temeen f 5.
Xara figyyre—Nojon g 8, Terge F 8, xybyyd—h7 g7, f7.
№ 7 pozlica
Sagaan figyyre—Nojon g 5,

Tergennyd e 7 ba h7.
Xara figyyre—Nojon g8, Terge f7.

№ 8 pozlica
Sagaan figyyre—Nojon g 6, Temeenyyd h 6 ba e 6
Xara figyyre—Nojon h 8.
RODOLGONUUD:
№ 5 pozlica I. Berse g7. mad.
№ 6 pozlica I. Berse h7. mad.
№ 7 pozlica I. Berse e7-g7. mad.
№ 8 pozlica I. Temeen h6-g7. mad.
A. M. IGVYMNNOV.

GAIXALAI JIXE GAIXAL...

Yzegdöe duuldaagyi nege „hönin“ yzegdel tuxai xöerexe duran xyreze байна. Manai ende xynijl xazadag nege xyn bil boloo, tereen tuxai xele-xemnai. „Xynijl xazadag xyn bil boloo“ gexedemnai, bide-nijl demireze байна geze gen-te hanaza bolxo baixat. Teed taanarai tiigeze hanaza tarxišijl zyb daa, manda ondoo xynel tiigeze xöereze haana, bideni-ji zosoo tilme hanal tyreze bolxo baigaa geese.

Gebe jaabašijl, bolhon ušar bodoto jyymer baixa. Ga xaltaišijl gaixalai daa, gente baitaraa xyn geese aad xynijl xaz za baixa jyymer xajm! Bidener mynne XX veekiin yjede, xynytreltenei klybtyrre bolbosoroloi xemgil ynder deede šatada xygen garhan yjede байна xa jym biibdi. Enemnai erte urdlin sag biše xa jym. Tihee tiiteree bidener, ton sylöe, ton klybtyrre, byxii arad-an gojo, ton haixan senge-lig xyxiyn, zaziitočna ba elbeg elden baidaltai, obš-čestvenne zuraan baidalan ugaa honor emxitei ba gurim-tai, araduud bygede yndehe ja-hana ba ynge zyheni ilgaay-gebeile zoxid, nege byle bolon huudag—lime orondo, socializmin orondo azahuuna xa jym biibdi.

Gebešijl bolhon faakt faak-taraa ylexe baihandu yherize xolo ošoxogyi baigiana.

—Tiige haa jaagaad xen xenijl, xezee, xaana xazaa iym geze asuuxa xereg garna. Xynijl xebteze baixadans gy, huuxa baixadans gy, jabaza jabaxadans gy, all xaišan ge-ze baixadans xazaab? Xere gy, gerte gy ali xaanab?

Ede byxil asuudalnuudta elixen xariuu ygezerixxe manai uljalga bolbo.

Yui biše—haja, egeel hara yngerzeze байна, manai aguuljixe soveed oron bolbol Oktiaabr-revoljuciiin xoriin negen zilei oiji bajarai johoortem-degleze yngergehenei taa by-gedende medeeze beze daa. Ene jixe hain yderleilijl myn Xoriin aimagai gyisedexee komiteedii kollektivijl šadaxa zergeere temdeglehen байна, gebešijl tiime „tusagaar“ ondoo-goor temdeglexe geze bodohon baigaa xa.

Aimagai gyisedexee komi-teedei tyrylgešijn uljalijl dyrgegse Sodnom Cezebon gegse iigeze bodohon baigaa:

—Ygei, jyrdoe, urdand xadaa „sagaalga“, „dalga“, „tyre“ geze metenydei bolxodo xatuu xariijl tataza „xyxige hen beleib“, teed mynne tiime sag bolizo, šine, soveed yje boloo xadans nojaabritiin doloonijl „baragsagaar“ yngergerxibel jaaxa hen.

Iigeze bodoxotojoo xamta Sodnom Cezebon bolbol biše ny-xedöere sugtaa buxa jixe be-ledxel xeze orohon geze. Talaan bolxodo, paartiin aikoo-moixid agnuurida garza ošo-xodon, hanahan jyymer byrišijl bytexe teese temyylze, Sod-nom Cezebon aimagai ceent-deere „axalaxa axagyi“, „oro-i xyn bolzo ylebe xa.

Xylieehen ynoxi nojaab-riiins doloon xyreze jirebe. Jyymer xuu belen. Nojaabriin doloo ot ydeše aimgyiedkoo-moi oobšce otdelet yrgen haruul tahalza soo, uta utanuud stoonuud deegyr edixe jymen oboo xybe deigetei, bydy narin bytiilketi xara ulaan ar-xinuud—xurgaaraa toolooz baraš-agi olon. Stool toirood olon zon ziriize, axa xazaa medelsen, aja-tai zoxidoor huubad xa.

„Xudlin tyry“ Sodnom Cezebon, udaaluulan xazaa—AZO-goi naçaalng Maaslov, aimagi potreebojuuzai tyrylgeše Mogzoolov, aimgyisedkoomoi sekretar Baasanov, OSO goi naçalng orološo Namzi-lov... ba busad. Edienei haa haa amasaxa, arxiin xatuuhaa amtalaxa sag tulaza jirebe.

—Bariit, edieeliit gelse baagyi tygsemöer exilee ba-gaa beleil... Gente, meden-xede, duxariaa geese de-deerehee jabuuilgaza, xyn-duugarzašijl baihan, xen ede-ze, xen uzašijl baihan med-dexe jyymer ygei, hixine-bai, barxiarzašijl bai—duulda-oilgogdoin argagyi... Arxi-rahana adxaraan, guozoo-xoonon bytiilkenyydei xar-raan, xalbaga hereenyyd e-tere jyymente zoologoiin beelzehe xaalzaaar budalsan Sodnom tyrylgeše šala de-re aldala hunaşahan, sal-xebtebe.

Zaluusud—xybyyd bas-ilgaraza, ondoo zaal soo oš-jooxor ba taanca naadaza taran, ynoxi Sodnom Cezebon unahar bodohoor o-jireed, orom dyremgyigeer šalaza xazaxa merexeeze daza, xyn zonoil baixiin agyi xaxargaa buhalga tal Cezebondo sexe dytelxe xetel xynšijl oldobogyi. Jaabašijl, xysöe yzeldexee tuu zyrxeten“ oldobo: Sod-moi axa—Xabtiu Cezebon Maaslov, Mogzoolov, Na-lov gegsed ynen bejee bej-ynexi Sodnomijl gen-abaašaza untuulxa hanaata-len yrgexe gazaa garga-ba.

Gazaa yylcede gani ga-ablaanuud, jooloon jogsor abai garxadans, oiro šadaru-duud, endexi hurguulijn naron nalon hyrgeere suglan Jyymer xyn boloo gexede-magai gyisedkoomoi tyryr Sodnom Cezebon ba xedii jixe naçaalngiguud, boldoon noxoinuud šing-i bejtingee b-xaluurta ad-dahan aailaldan uuxial-abasaldaza baiba. Gaixalai gaixal, enieedenei jixe ed-den, šuujaana jixe šuuja-loo xa.

Enen yšöe бага. Uda Sodnom tyrylgeše ba Maaslovoigaa šixe uzuun-nege gamgyi buulgaraxixa-teren teselgi uurlaza xari-negilijl buulgan aldaad, x-gertee busašaba. Saašaa dozo jabataraa, ynoxi Sod-bol Mogzoolovgoi xurhin hete xazaxariba xa.

—O, o—jo, urallim xax-ibai geed, Mogzoolov mu-gaar xaxaxadans, „y-g-y“ gehen bejeere y Sodnomni tarxiuun neg-gezerixbe. Mogzoolovoi garxa argant halaa, urlaa-zuulan xebtešee xa. Ga Mogzoolov biše, baha Na-lov baruun garaa baagyi xaxulzarxihan baiba... iigen tereenijl gerten ab-za unuulxa gexede, ay-gexe jym biše, xutaga-ge bariza jabaad, tabaguudaa ebdeze ja-ašaladans, axa Xabtiu-degen byxeli hynindöe dozo, xylize bariza untu-baiba.

Tobšoor xelsexede, ilme-me bolhon, todorxoi xele-Xoriin aimagai gyisedexee tyrylgešijn uljalijl dyrg-sodnom Cezebon geze-nijl xazadag xyn bil bolxo Xoišon jyyr boloo? Xy-derlin Sodomo, axa—Xa Cezebon gegse arestow-daad, 3 yder xaltada baig-gaa xoino tabigdan ge-mor uš rhaa? By medege-xalai jixe gaixal. All end-geese gy? Jaza endyryre-xob? Ali xynel hanalii ha-uulxa gehen jabadal g-biše.

Ge e jaabašijl, xynijl xa Sodnom Cezebon jaagaa-partiina talaaršijl, sovee-koonol talaaršijl zoxixo-“laa“ abaagyi, ynder tu-huuhar baihal xa Ene, a-yge xelxe xyn baigaa-yge ygezerixede bolxo geese. Gebešijl xynijl x-xyn aradzonoi xamtiin dalijl huibuuulxa mag d-zaxiins boluuulxa xerege-xe eed dyrygeje.

D. Damdin
C. Cedeeno

Redaaktoriijl tyr orologšo D. CEREMPILOON.

KINOOTEETRUUDTA:

Kinoo „ERDEM“	Kinoo „PROGRES“
Veliikoje Zareevo	11-Ijlyi

GOSPAROXOODŠVIIN ERXIM CEEХ

Selengiin uhan zamai trans-portiin zavoodoi liteine (šud-xalaagai) ceex bolbol times-jl tomo ba šine oboruudovani-tai cex biše jym. Tiigebešijl xehen bytoehen xydelmeriin rezulbtad xadaa nelieedgyi hain байна.

Hajašagai ene ceexiin maas-ter ba naçaalngaar, BK(b) P-iin čleen, anxadana xydelmeri-šen-formovščij jabahan nux. Plootr Davidovič Mogileevcev geg-e xydelmerileg boloo. Nyxer Plootr Davidovič bolbol 20 raha xyögyi, zaluuxan jabaxadaa, gazaadana dainai gal tymer, xatuu š nga teme-selei yjede 2-3 zilei toršo soo Ulaan Aarmiin zergede jabaza, Aguu jixe Oktiaabrška Sociali-Revoljuciiin ilahanai rezyl-taidta, xyn tyreltenei istoori-do exin tyryyn baiguulagdahan, proletarska diktatuurijl, revoljuciiin daikad—dotoroi ba gadaa iin kapitalistnuudh a-xamagaalxin tyloo aktivnaar oroloso hen.

Tiigeed manai orondo mii-rne baiguulaltin exilxetel xam-ta, nux. Mogileevcev xadaa zavoodoi ceexede xydelmeri-šen-formovščij ba maastaraa xy-d-merileg boloo hen. Bolševig paartiin ynen xybyn tula, tere xydelmeri deere ton hain rezylbtadiijl xaruuldaa ba gaa. Nyxer Mogileevcev bol bol liteine specialnostijl byri šudalaza, öömnöe kvali-

fikaacijl ulam deeselylze ša-dahan байна.

Ene on soo, Ulaan-Ydin gos-paroxoodstviin deere jirze, myn paroxoodstviin zavoodoi liteine ceexede maastaraa xydelmeri-ze exilee hen. Udanšgyi tere ceexiinge maaster ba naçaal-ngiin bolhon байна. Te enee-he xoiso, myn ceexiin xydel-meri ton tyrgöer ha zarza exil hen байна.

Yngergerge, zunaal yjede, ene ceexiin šudxaza gargahan produukcanuud—el-deb janziin detaalnuud bolbol ton jixe braagtagaar šuoxag-daza, pozorno rezylbtad xaruulxahaa gadana, nelieedgyi jixe garza gargadag baigaa. Mynne, ene esyryitel baidalijl usadxa, g. i. amšag amza ta tuulaza šadag gebel, eldeb ian-ziin, tomo zize detaalnuudijl ton hain šanartai ba braaggy-geer bytoen gargadag bolhon байна.

Eneen tuxal nux. Mogileev-cev bolbol iigeze xöerehe: „El-deb detaalnuudijl šudxalga xadaa texničeske talaar xysed xangaltai xegdedegyi deere-hee, braag jixeer gardag bai-gaa. Tiigeed, mynne šudxalga xexede, texničeske talaar šu-xala ysloovinijl baiguulza, šudxadag bolobdi. Tereenhe gadana, manai liteine ceex bolbol zed šudxalga, šktiv ba-50-00 kilgammal detaal-nuudijl šudxaza šadaxagyi ge-

ze, zarim nyxedyyd hanadag baigaa hen. Teed, enen tiime biše, jyyb gexede, bi ööree timenyyd detaalnuudijl šud-xahan байна, tere xadaa ton hain r zylbtad xaruulaa hen. Terešelen, ceexiinge xydel-meriše—liteiščgyyde texnič-eske ba praktičeske asuudal-nuudaar yder byxende tuhal-dag ba zaa ag байна. Imenyyd xemeenyyd bolb lmanai xydelmeriin šanarijl deeselyl-ien байна“.

Ene ceexiin bagaxan kolle-ktiv—xydelmeriše dunda staxaanovcuud bolbol ton yšöen baigaa hen. Ceexiin xydel-meriin haizarxa byri staxaanov-cuud ološoron urgana. Z šeel-xede, nyxed Šešmarioov, Zaa-mecov, Mol. floov ba bišed bolbol staxaanovcuudal zergede urgan garza, yiledberiin erxim poka-zaatelnuudijl xaruulna. Tiigeed, ton ynder šanartai šud-xalaa xexe foormonuudijl by-töoned. Tere foormonuud-an šudxahan detaalnuud bolbol erxim soortodo orodog bolon-xoi.

Mynne xadaa tus ceex bol-bol xydelmeriše šanarai talaar hain bolxoxohoo gadana, yiled-berliinge programmaijl dyrg-gexe talaar ba hain poka-zaatelnai байна. Zišeelxede, nojaabr haringaa yiledberiin planniil 200 procent šaxuu-yrygebe. Tiigeed, dekaabr-hara soo yiledberliinge prog-

rammijl 300 procenthee dooso biše dyrgexiin tyloo socialis uljalaanaad, zavoodo-goo modo bolbosoruulxa ceen-xijl socialis soveanovaaida urihan байна. Abhan uljalga soogoo iigeze bišene, —yile-berliinge programmaijl 300 procenthee dooso biše dyrg-gexe, šudxaza gargahan pro-duukcingaa šanarijl byri hain bolxogo, proguul xexe ba xydelmeriše xozomdozo jire ge g. m. ugtalan usadxa.

Gadana, ene ceexiin xydel-meriše dunda gazeed unazadag ba besede xegded g-gebešijl, xydelmerin yšöel du-tuu zylinydtei байна. Time-tula, agitacioonno ba političes-ke xydelmeriijl ton yrgen „alalsata gaar jabuuulza, xydel-meriše dunda političeske talaar xymyzylyxe jabadal xadaa ton šuxala bolno.

Selengiin uhan zamai trans-portiin xytelherilegse—kom-mandirnuud bolbol dursagda-han ceexiin hain xydelmeriin zišeeji biše ceexenyyde dam-zuulxa tuxai serjoozno xydel-meri xexe jhotol. Ušaran, gosparoxoodstviin xydel-merin xadaa byxil deere jixegeg geegdeltei байна. Lime tula, tere liteine ceexiin oop-ed ba ziše bolbol byxil ceex-enyydein dostojaani bolgogdoo gosparoxoodstvin xydelmeri-erxim hain bolgogdoo jhotol. C. DOR.